विदर्भ विद्यापीठ अर्थशास्त्र शिक्षक परिषदेची
संशोधन पत्रिका

अर्थमीमांसा

भारतीय सौर शके १९३१
(जाने.-जून २०१० / खंड ३,अंक १)

* महाराष्ट्र सुवर्ण महोत्सव विशेषांक *

- महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोल
- महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था : वाटचाल
- महाराष्ट्रातील नागरिकरण : स्वरूप आणि समस्या
- महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकांची स्थिती– एक अभ्यास
- महाराष्ट्राची सहकार चळवळ : कार्ये आणि आव्हाने
- महाराष्ट्रातील काही पिकांच्या दर हेक्टरी उत्पादनात झालेल्या बदलांचा अभ्यास
- महाराष्ट्राचा औद्योगिक विकास आणि प्रादेशिक विषमता
- **FDI Growth and Pollution Intensity in Maharashtra**
- महाराष्ट्राचा मानव विकास – यश आणि अपयश
- **Power Crisis in Maharashtra-Increasing Hunger of Electricity is a Major Challenge?**
- पीएच्.डी. प्रबंधांचा सारांश
- ग्रंथ परिचय
- ३३ व्या वार्षिक अधिवेशनाचा अहवाल

विदर्भ विद्यापीठ अर्थशास्त्र शिक्षक परिषदेची
संशोधन पत्रिका

अर्थमीमांसा

भारतीय सौर शके १९३१

(जाने-जून २०१०/ खंड ३, अंक १)

❋ महाराष्ट्र सुवर्ण महोत्सव विशेषांक ❋

....

❑ प्रमुख संपादक ❑
दि.व्यं. जहागिरदार

....

❑ सल्लागार मंडळ ❑
श्रीनिवास खांदेवाले
एस्.पी. कुळकर्णी
आर.बी.भांडवलकर
एच्.ए.हुद्या

....

❑ संपादकीय पत्रव्यवहार ❑
दि.व्यं. जहागिरदार
''व्यंकटेश'', १२, गुलमोहर कॉलनी,
कॅम्प, अमरावती – ४४४ ६०२
दूरध्वनी (०७२१)–२६६१८५१

॥ अनुक्रमणिका ॥

■ महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोल
-श्रीनिवास खांदेवाले.............. १

■ महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था : वाटचाल
-आर. बी. भांडवलकर ७

■ महाराष्ट्रातील नागरीकरण : स्वरूप आणि समस्या
- जे.व्ही. गायकवाड १३

■ महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकांची स्थिती-
एक अभ्यास -के.के. पाटील २३

■ महाराष्ट्राची सहकार चळवळ : कार्ये आणि आव्हाने
- प्रशांत हरमकर ३१

■ महाराष्ट्रातील काही पिकांच्या दर हेक्टरी उत्पादनात
झालेल्या बदलांचा अभ्यास
- दि.व्यं. जहागिरदार..............३७

■ महाराष्ट्राचा औद्योगिक विकास आणि प्रादेशिक
विषमता - रामदास माहोरे ४४

■ FDI Growth and Pollution Intensity in
Maharastra. - Anjali Kulkarni............५४

■ महाराष्ट्राचा मानव विकास - यश आणि अपयश
- मुक्ता जहागिरदार................६६

■ Power crisis in Maharashtra- Increasing
Hunger of Electricity is a Major
Challenge? - Vinayak Deshpande.......७४

-: पीएच्.डी. प्रबंधांचा सारांश :-

■ यवतमाळ जिल्ह्यातील कृषी विकास - एक अभ्यास
- रमेश लक्ष्मणराव बिडवई ८२

■ आदिवासींच्या विकासाच्या योजना व निष्पत्तीचे
विश्लेषणात्मक अध्ययन - अमरावती विभागाच्या
संदर्भात - संजय कोठारी ८५

■ बुलढाणा जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण न्याय मंचाच्या
कार्यपद्धतीचा चिकित्सक अभ्यास (१९९५-२००४)
- सुनिता प्रदिप बारड ९३

■ जमीन सुधार आणि नागपूर विभागातील अनुसूचित
जाती व अनुसूचित जमाती -गौतभ खु. कांबळे.....९६

■ अकोला व बुलढाणा जिल्ह्यातील केळी उत्पादन
आणि विपणनाचे आर्थिक अध्ययन
- संतोष नामदेवराव ताडे..........१०२

-: ग्रंथ परिचय :-

■ आर्थिक चिकित्सा - विवेक चौधरी १०९

■ विशेष आर्थिक क्षेत्र (Special Economic Zones)
- माधुरी राखुंडे १११

■ ३३व्या वार्षिक अधिवेशनाचा अहवाल ११३

संपादकीय .....

'अर्थमीमांसा' हा खंड ३, अंक १ आपल्या हाती देतांना मला विशेष आनंद होत आहे. १ मे २०१० रोजी महाराष्ट्राच्या स्थापनेला ५० वर्षे पूर्ण होत आहेत. हे औचित्य साधून हा सुवर्ण महोत्सव विशेषांक प्रसिद्ध होत आहे ही विदर्भ विद्यापीठ अर्थशास्त्र शिक्षक परिषदेच्या दृष्टीने अत्यंत समाधानाची बाब मानली पाहिजे.

या विशेषाकांत महाराष्ट्राच्या विकासाच्या वाटचालीतील विविध पैलूंचा विचार झाला आहे. विशेषत: सहकार चळवळ, शेती, उद्योग, वीज, नागरीकरण, मानव विकास, प्रादेशिक असमतोल, नागरी सहकारी अधिकोष अशा महत्त्वाच्या वादप्रश्नांची चर्चा विविध तज्ञ अभ्यासकांनी केली आहे. या सदंर्भात श्रीनिवास खांदेवाले, अंजली कुळकर्णी, दि.व्यं. जहागिरदार, रामदास माहोरे, मुक्ता जहागिरदार, विनायक देशपांडे, कैलास पाटील या जेष्ठ लेखकांसोबत आर.बी. भांडवलकर, जयराम गायकवाड, प्रशांत हरमकर या नव्या लेखकांनी केलेल्या लेखन सहकार्यामुळे हा विशेषांक सिद्ध होऊ शकला. महाराष्ट्राच्या विकास प्रक्रियेतील शिक्षण, आरोग्य, स्थानिक संस्थांचे वित्तीय व्यवहार, पाणीपुरवठा, वाहतूक व्यवस्था इ. महत्त्वाच्या विषयांचा जरी येथे अन्तर्भाव होऊ शकला नसला तरी अर्थमीमांसेच्या खंड ३ अंक २ (जुलै-डिसेंबर २०१०) मध्ये विशेषांकाच्या दुसऱ्या भागात या विषयांवर लेख प्रसिद्ध होतील असा विश्वास आहे.

या अंकात एकूण दहा लेख, पाच पीएच्.डी. प्रबंधाचा सारांश आणि दोन ग्रंथाचा परिचय करून दिला असल्याने अंक भरगच्च झाला आहे हे वाचकांच्या लक्षात येईल.

हा विशेषांकासाठी कार्याध्यक्ष, अध्यक्ष, सल्लागार मंडळ आणि कार्यकारीणीच्या सदस्यांचे सहकार्य लाभले. तसेच प्रशांत हरमकर यांनी अंकाच्या सिद्धतेत वेळोवेळी मदत केली. कॉम्प्युटर नेटवर्क, अमरावती यांनी अंकाची जुळवणी आणि छपाई वेळेत व सुबक केली. याबद्दल सर्वांचे आभार.

हा विशेषांक आपणा सर्वांना निश्चितच आवडेल ही इच्छा व्यक्त करून संपादकीयास पूर्णविराम देतो.

– दि.व्यं.जहागिरदार